

ningt hebben, en fouden hebbenedacnengehandelt, indien en soo verre 't selve van nooden zy.

Gegeven in onse Stadt van Marche in Famine, den twaelfden dagh van Februario, in 't jaer onses Heeren 1577. Van onsen Rijcken, te weten van Spaignen, Sicilien, &c. het drie en twintighste. En van Napels het vijfen twintighste. Onderteeckent *Joan*. En ondergeschreven by Ordonnantie van sijne Hoogheydt, en geteeckent, *F. le Vasseur*. En op d'ander sijde was noch geschreven, Gegeven in onse Stadt van Brussel den seventienden dagh van Februario, in het jaer onses Heeren 1577. Van onsen Rijcken, te weten van Spaignen, Sicilien, &c. het drie en twintighste. En van Napels het vijfen twintighste.

En daer onder was geschreven, by ordonnantie van mijnen Heeren van den Raede van Stare ons Heeren des Konings, by sijne Majesteit gecommiteert tot den Gouvernemente Generael van onse Landen van herwaerts over.

Geteeckent,
d'OVERLOPE.

Noch stond geschreven, by specialen ende expressen bevele en ordonnantie van mijne Heeren de Generale Staten van de Nederlanden. En was geteeckent, *Cornelius Welemans*. En noch wat neder, *Gerard, Evesque de Liege, Philippus de Senior, Baro in Wynenburg, &c. Andreas Gail, D. Wernber, Hertzo Gimmig, Joan Louwerman.*

Advis van den Prince van Orange, op het Accord met Don Joan van Oostenrijck gemaeckt den 19. Februarii 1577.

MYn Heer de Prince van Orange, ende de Staten van Hollandt en Zeelandt, gesien hebbende de Brieven van credentie van wegen mijn Heeren de Generale Staten van de Nederlanden, by mijn Heere van Willerval ende Mr. Paulus Buys, Advocaet van Holland, in het geselschap van mijn Heeren den Ambassadeur van den Keyser, daer toe ernstelijck versocht wesende, overgebracht aen den voorschreven Heere Prince, ende daer uyt verstaende dat de voorschreve Heeren Staten begerden te hebben haer advis op eenige articulen, beslooten by maniere van Eeuwigh Edict, in den naem des Konings, tot bevestinge des Vrccedes streckende, tusschen de Landen van herwaerts over, en Don Joan van Oostenrijck, welke Articulen henluyden van gelijcken zijn verhooght geweest, hebben geantwoort, en antwoorden het gunt hier na volght: Te weten, ten aensien van de voorschreve Articulen, dat syluyden niet konnen nalaten grootelijcks te loven en prijsen den Heyligen yver, en loffelijcke begeerte die mijne voorschreve Heeren de Staten toonen te hebben, om ons arm bedroefde Vaderlandt weder te stellen in de gerustigheyt ende stilghed, over soo langen tijdt begeert; en vernemen vastelijck dat de voorschreve Heeren Staten in het selve geen andere opsichte of voornemen en hebben gehad, dan om eenmael dit arme en benaeuwde Volck te verlossen van soo veel elenden en carijgheden, daer mede sy alreede by nagantschelijck ondergekomen en vernieldt zijn geweest, door de wreede en onverdraeghlijcke tyrannie der hovaerdige Spaensche Natie, ende onwertige regeeringe by henluyden ingevoert; midtsgaders om in toekomende tijden goede geregeltheydt en seckerere remedie te stellen, om hier namaels in gelijcke ongemacken niet te vallen, met een vestinge en onverbreckelijcke onderhoudinge der ouder Privilegien, Rechten en Vryheden des Lands, en dat sonderlinge haer voornemen is geweest met de voorseyde Articulen te handhouden, in alles en overal, de laetste Pacificatie gemaeckt en beslooten in de Stede van Gent, den achtsten November laetstleden, sulcks als sy in alle hare Brieven, Acten en Protestationen altijd belooft en verseeckert hebben, wesende het selve seckerlijck lof

weerdigh en prijselijck, oock by alle onse Nakomelingen. Maer nochtans naer dat den voorschreven Heere Prince en Staten van Holland en Zeelandt; de voorschreve Articulen wel particulierlijcken van point tot point hadden overleydt, na de tegenwoordige gelegentheydt der saccken, en noodlijckheydt van dien, die henluyden dwinght alle omstandigheyt heden wel te overwegen, gelijck oock ten tijde van onse Voorvaders, die in gelijcke verlopen nimmermeer nagelaten hebben te verfoecken en te verkrijgen van haer Princen nieuwe en loffelijcke Privilegien, soo heeft hengedocht dat by de voorschreve articulen nog niet volkomelijcken van alles en was voldaan, den goeden yver ende begeerte der voorschreve Heeren Staten hier vooren vermeldt: Wantten ersten schein dat de voorschreve oude Privilegien des Landts, die syluyden by alle wegen begeeren bevestight te hebben, daer inne omwegen bevonden werden, grootelijcks verkort te zijn, soo door dien dat daer in de Vryheydt en macht van de Generale Staten te vergaderen, den geenen die het selve van allen ouden rechts wegen toekomt, bedectelijck was benomen: Als mede door dien de Staten vanden Lande gebonden zijn aen nieuwe en nooyt gebruyckte verbintenissen ende eeden; daer beneffens dat men oock de openbare inbreckinge der selver Privilegien klaerlijck bemerckte, uyt de onbehoorlijcke verholdinge van den Grave van Buyren, die (soo alle de Wereldt weet) gelicht en vervoert is, tegens alle recht, reden en Privilegien der voorschreve Landen, het welke te meer in te sien stond, dat deselve Privilegien alsoo werden ingebroocken in 't beginsel, en in een handel die uytdruckelijck en sonderlinge behoorde te dienen tot wederoprechtinge en bevestinge der selver, sonderlinge ten insien van een particulier Persoon, en die in geenige saccken kan misdaen hebben; het welke seer weynige hoope was gevende, dat het selve tegens den Volcke ende den Steden in 't generael soude hier namaels onderhouden werden, tegens den welcken geen materie en sal gebreecken, om henlieden met rebelie en *crimen lesæ Majestatis* te beschuldigen, daer by gevoeght dat in desen handel opentlijck gedaen werdt tegens de voorschreve Pacificatie van Gent, hocwel ten nadeel het selve gedaen,

is de geheele vernielinge der selver, waer toe de voorschreve articulen schijnen te strecken, het welck noch opentlijker blijkt, dat d'approbatie en aggregatie van dien, geensints eenvoudig noch categorique en is, sulcks als dereden en gewichtigheydt van sulcken saecke wel vereyschte, maer gehelijck dependerende van seeckere adstrictien en wederhalinge, gelimiteert en onderworpen, tot een ontallijckheydt van bedrieghlijcke uytvluchten, ende in alles gelijkende de selfde de welcke ten tijde van Me-Vrouwe van Parma en soo grouwelijcke bloedvergietinge veroorsaect hebben, tegens den welcken oock by de Gedeputeerden van den voorschreven Heere Prince, en Staten van Holland en Zeeland geprotesteert, en publique Aëte verkregen was, belangende de aggregatie, by na in gelijcke termen by den Raede van State geschiedt: Daer en boven bevinden de voorschreve Heeren Prince ende Staten van Hollandt en Zeelandt, sommige poincten, (na haren verstande) der reputatie ende eere des Vaderlands, soo nadeligh, dat sy vermeynen dat ten eeuwigcn dage de gedachtenisse van dien, en oock de Nakomelingen, een groote schandvlecke soude ingedruckt blijven, door dien dat wy den geenen die ons soo overlachtig ende onweerdlijcken hebben gerracteerdt, niet alleen souden hebben geloont, en hare befoldinge gegeven, maer oock getreden souden zijn in compositie en overeenkomste met den geenen die wy by onenbare edicte, en by autoriteyt van den Koningh en van de Staten verklaert, en particulierlijcken by een Instructie voor den Staten van het Heylige Rijk, hebben doen beschuldigen als eerlose schelmen en rebellen, dewelcke verbonden ende conspiratien met den Spangiaerden gemaect hadden; en dat noch meer is, dat wy geleden, en met onsen voorweten toegelaten hadden, buyten onsen Vaderland gevoert te werden onse Bagguen, Juweelen, Geldt, Goedt, Koopmanschappen, en Brandtschatten sonder eenige tegenpraecke: Daer en boven dacht den voorz Heere Prince en Staten van Holland en Zeeland, dat daer in niet behoort overwogen noch ingesien en zijn, het respect, eere en danckbaerheit, die wy soo de doorluchtige en grootmachtige Koninginne van Engelandt, als mede mijn Heere den Hertoge, Broeder des Konings van Vranckrijk schuldigh zijn, die ons in onsen noodt soo gantschen goeden wille en genegentheit bewesen hebben om ons by te staen, en met hare goedren uyt de verdruckinge en slavernye (daer wy ons doen ter tijdt in vonden) te trekken, dewijle de reden wel soude hebben vercyft dat men se daer mede hadde begrepen, in uytgedruckter en eerlijcker spraecke.

Ende ten laetsten, en bevonden niet dat in de voorschreve articulen de Inwoonderen van Hollandt en Zeelandt met eenige verseeckertheydt versien waren, den welcken men in den laetsten Vreede-handel tot Breda veel voordeelijcker en redelijcker verseeckert heden gepresenteert heeft, gelijk men oock noch laetstmael in den Vreede-handel tot Gent soude gedaen hebben, ten ware hare Gededuteerden soo mondelinge als schriftelijck verklarende, dat sy in geender manieren verstonen met anderen te handelen, dan met

den Staten selfs, hadden willen vertoonen hoe sy aen haer zijde ter goeder trouwen wandelden, protesterende, dat soo men van meeninge ware geweest van Don Johan te ontfangen, en soomen met hem soude moeten hebben tracteren, in sulcker voegen als men nu doet, dat sy andere verseeckert heden souden versocht hebben, sulcks de reden en gelegentheydt der saecken vereyschten. Ende in dese Articulen en werdt niet allcen van geene verseeckert heyt, maer oock niet vermaent van de particulieren wederom in haer geheel te stellen, roerende hare Goeden, Staten en Gouvernemen ten, die sy hebben in verschedene plaetsen van herwaertsover, en insgelijcks in 't Graeffschap van Bourgondien, 't welck nochtans, (volgende den voet vande Pacificatie, dewelcke doen ter tijt niet gehandelt en worde, dan met de Generale Staten van den Lande van herwaerts over, en over sulcks niet uytdruckelijcken gespecificceert en mochte werden) na alle redencn wel behoorden bedongen te zijn geweest: En dat meer is, en konnen syluyden in de voorz Articulen geene verseeckert heyt bemercken, oock voor den anderen Provincien, en al het gemeen arme Volck van herwaerts over, gemerckt dat aldaer, noch van Burchten en Kasteelen af te werpen (uyt dewelcke nochtans, als een yegelijck wel kennelijck is, soo veel quaets is geschiedt) vermaendt noch geroerd en werdt, nochte oock uytgedruckt enige particulariteyten, noch verklaringen van der vergetene daer in vermeldt, 't welck den gemeenen Volcke niet anders dan suspect en mag zijn, 't welcke opentlijcken, en nu oock inden laetsten affcheydt tot Hoey gedreyght wesende, voorwaer wel goede verseeckert heyt behoefde voor den toekomenden tijde, als de Landen ontwapent, en Don Johan in de autoriteyt van Gouverneur bevestight sal zijn, al en waer 't maer ten insien vande exempelen des voorledentijds: Maer ter contrarie schijnt dat men den Staten wil accommoderen met Gouverneurs tot haren believen, voor desmael gelijk al waer men van meeninge hier namael henlieden te benemen alle middelen van hen verseeckert te houden tegens den quaden opset der geener die men henluyden meent tot Gouverneurs te geven.

Om kort te maecten, daer waren veel andere diergelijcke articulen, die men na het beduncken des voorschreven Heeren Prince en Staten van Hollandt en Zeelandt, wel behoorde te overwegen en mercken, was daerom haerluyder voornemen om al het selve by geschrifte te stellen, om de voorschreve Heeren Staten over te senden, en henluyden met eenen te verklaren dat het nu den tijdt was (om volgende de voetstappen van onse Voor-ouders) te verseecken, vervolgen en verkrijgen verbredinge en vermeerderinge van de Privilegien, Rechten en Vryheden, ons by henluyden achtergelaten, bysonder nu hebbende daer toe soo goede occasie en gelegentheit, om niet wederom in gelijcken ongemack te vallen; maer soo syluyden besig waren met de voorschreve poincten en articulen te beleyden, en by geschrifte te stellen, ten eynde als vooren, is henluyden behandtrejckt geweest copie van de Missive die de voorschreve Heeren Staten aen den voorschreven Don Johan geschreven hadden,

uyt

uyt dewelcke sy verstaen hebben dat de voorz Heeren Staten belooft hebben, sonder antwoord op de voorschreve Articulen te verwachten, met den voorschreven Don Johan te besluyten, en hem te versoeken de selve Articulen te onder- teekenen, met belofte om die te doen publice- ren, ende hem inden Lande te ontfangen, daer van de voorschreve Heeren Prince en Staten van Hollandt en Zeelandt wel verwonderdt zijn ge- weest, siende sulcke veranderinge, gemerckt dat de date van de voorschreve Missive by na was van den selven tijdt (soo sy henluyden oock seer korts daer naer behandtreyckt waren) dat den voorz Heere van Willerval by henluydengeko- men was, want boven de contrariteyt die syluy- den in desen handel vonden, docht henluyden oock dat dese verhaefinge, van een saecke van soo grooten consequentie, daer de gantsche wel- vaert of verderf van alle dese Nederlanden aen- hangende was, geprecipiteert was, dies niet te min, dewijle syluyden achten en vastelijck ge- looven het selve geschiedt te zijn, om de Lan- den soo veel te eer van de Spangiaerden en ande- re vreemde onderdruckers des Vaderlandts te verlossen; soo en konnen sy niet anders dan wen- schen (soo sy oock doen van gantscher herten, en God den Heere bidden) dat den uytgangh magh wesen, soo hem die alle goede liefhebers des Vaderlandts begeeren, soo veel henluyden aengact, dewijle nu te vergeefs soude zijn veel redenen ter contrarie by te brengen, te debatte- ren of wederleggen een saecke afgedaen zijnde, belooven sy, en verscekeren den voorschreven Heeren Staten, dat sy de Vreede tot Gent by al- len wegen sullen onderhouden, verhoopende dat de meeninge der voorschreve Heeren Staten sulcks mede is; den selven biddende dat sy in al- len voorvallen metter daet willen bewijzen, sulcks syluyden op haer zijde tot allen tijden bereydt zijn te doen. Niet te min, op datmen metter daet magh sien, dat sy niet anders en begeeren dan te vorderen het vertreck der Spangiaerden, en andere Uyrtheemsche, en bevestinge der Vree- de en ruste, midtsgaders der ouder Privilegien, rechten en vryheden der Landen; sy zijn te vree- den de voorschreve Articulen te looven en te on-

derteekenen, behoudelijck, ende onder condi- tie, dat de voorz Heeren Staten eerst en alvoo- ren believen vastelijck en onwederroepelijck te besluyten, en henluyden daer van behoerlijcke Acte obligatoir in forme te geven by de Heeren Staten, Gouverneuren van de Provincien, Hoof- den en Collonellen, behoerlijck geteekent, dat in soo verre de Spangiaerden binnen den tijt t' ha- rer vertreck met Don Johan gesteldt en geaccor- deert, niet metter daet en sullen vertrocken zijn uyt de Landen van herwaertsover, dat in sulcken gevalle (om eenmael te verhodden dese uytvlug- ten en langhwijgheden, die ons tot noch toe soo schadelijck zijn geweest) de voorz Heeren Staten breecken en affnijden sullen alle vordere communicatie met hem, ende t' voorschreve ver- treck by wegen van Wapenen sullen vervolgen, sonder daer na meer te verstaen tot eenigen han- del ofte samenspreeking, hoedanigh die soude mogen wesen; en dat henluyden gelieve oock andermael acte en gelijcke verbintenisse te geven, dat na het voorschreve vertreck, noch sy, noch de voorschreve Gouverneurs, Hoofden en Col- lonellen, den voorschreven Don Johan, noch te andere, voor Gouverneur van den Lande en sullen ontfangen, toelaten nochte erkennen, voor en aeler hy weder opgericht en gelijck vol- daen sal hebben alle poincten die eenighsints zijn strijdende en contrarierende de voorz Privile- gien, Rechten en Vryheden des Lands, of eenig- sins naddecligh de Pacificatie van Gent, volgende welcken allen en eenen yegelijcken wederom ge- stelt sullen werden in allen haren goeden, soo wel in Bourgoignen als herwaerts over; en dat alle de voorschreve Privilegien en Vryheden geconfir- meert, geratificeert en bevestight werden, vol- gende het geene de voorschreve Heeren Staten, ten tijde des Vreede-handels tot Gent, solemne- lijck belooft hebben by haer geschrifte, aen ha- ren Gedeputeerden, van dato den 28. October 1576. Gedaen tot Middelburgh den 19. Fe- bruarii 1577. Onder stond geteekent, GUIL- LAUME DE NASSAU. En noch een wey- nigh lager, By ordonnantie der Staten van Hol- land en Zeeland. Onderteekent,

C. Taymon.

Approbatie en confirmatie van den Koningh, op't Accord met Don Jan gemaect, den 7. April, 1577.

PHILIPS, by der gratie Gods Koningh van Castilien, &c. Alsoo onlanghs onsen seer lieven en beminden goeden Broeder, de Heer Johan van Oostenrijck, Ridder van onsen Orden, Lieutenant, Gouverneur en Capiteyn Generael van onse Nederlanden, ons heeft geadverteert door sijne Brieven van den twee en twintighsten Februarii laetstleden, dat om te volkomen de begeerte die wy altijd gehad hebben tot onse Landen en Staten, en onse goe- de Vassalen en Onderdanen van deselve (welke t' onser grooter leedt wesen soo langh zijn geaffli- geert geweest met den Oorlogh) in ruste en vree- dete stellen, wy na verscheyde communicatien gehouden tot diversche plaetsen, in de tegen- woordigheyt van de Ambassadeurs en Commis- sen van onsen seer eerwaardigen en lieven Broe-

der en Cousijn, Rudolf den II. gekooren Keyser van Romen, en haerlieder Gesubdelegeerde of Gefanten, die mits den goeden yver ende affectie die sy dragen tot verlichtinge des armen Volcks, en alle onse Landen hebben getravailleert of ge- arbeyd tot vorderinge der voorschreve ruste, in sulcker voegen, dat God den Heere belieft heeft de saecken soo verde te laten brengen, dat ten laetsten onsen Broeder van onser zijde, ende de Gedeputeerden van de Staten Generael van onse Landen, in onsen Stede van Marche, den twaelf- den Februarii laetstleden, geconcludeert, gear- steert en doen publiceren hebben in onse Stadt van Brussel eenen goeden verscekerden ende va- sten Peys en reconciliatie, met belofte en prote- statie wel expresse van de onderhoudinge van on- sen Heyligen Catholijcken Roomschen Geloof,